

Eleni Mpellou

Griekenlands positie in de internationale economische crisis¹

Het begin van de economische crisis in Griekenland

In de Griekse economie kwam de crisis iets later aan de oppervlakte dan in de rest van de Eurozone. Na de aanvankelijke groeivertraging van het bruto binnenlands product (bbp) in 2008, kwam het land in 2009 terecht in een recessiefase. Het duidelijkste teken – als we de burgerlijke statistieken mogen geloven – was de terugval in de industrie (mijnbouw en steengroeven, fabrieken, elektriciteit, waterdistributie). Al vanaf 2005 kwam de recessie in de industriële sector op gang en de sector kende in 2007-2008 een terugval met 4 %.

In 2008 liet de recessie zich voelen in alle sectoren van de industriële productie, met uitzondering van de voedingsindustrie (1,2 % verhoging). De crisis wordt hier zichtbaar door een aanzienlijke productievermindering (+/- 7 %). In de bouwsector was de daling nog groter (-9,4 %). Ook in de landbouwsector zien we voor 2002-2008 deze dalende trend. Er is een belangrijke productiedaling voor alle basisproducten behalve voor zoete tarwe, maïs en perziken.

Volgens de cijfers van Eurostat is het reële inkomen van de boeren in 2008 gedaald met 7,1 %. Zowel de stagnering van de verkoopprijzen voor de producenten, als een sterke toename van de prijzen van de industriële producten, is hiervoor verantwoordelijk.

Nog steeds volgens Eurostat ging in 2008 in de landbouw het nettotoekomen (netto toegevoegde waarde na aftrek van kosten en gecorrigeerd voor inflatie), omlaag tot 80,1 % ten opzichte van 2000 (= 100).²

In 2008 gingen ook de prijzen op de Beurs van Athene aanzienlijk naar beneden. De totale beurswaarde (in percent van het bbp) werd eind 2008 geschat op ongeveer een derde van zijn waarde eind 2007 (december 2008: 28 %; december 2007: 86 %).³ Deze daling was in grote mate toe te schrijven aan de massale terugtrekking van buitenlandse investeerders in oktober 2008.

Daarnaast is er voor Griekenland een speciale factor die los staat van de crisis of de recessie. De Griekse economie wordt namelijk gekenmerkt door haar manke fiscale situatie. En we hebben dit door de jaren heen alleen maar zien verergeren. De toenemende groeivertraging van het bbp, vooral in het tweede semester van 2008, bracht met zich mee dat de voorwaarden om een staatslening te krijgen, steeds strenger werden.

De laatste schattingen voorspellen voor 2009 een terugval van het bbp met 1 %. De omvang van de recessie in de Griekse economie zal zeker afhangen van het verloop van de crisis in:

- a. De Balkanlanden: heel wat ondernemingen met zetel in Griekenland deden daar grote investeringen. Dit zijn economieën met een hoog kapitalistisch groeicijfer. Roemenië, bijvoorbeeld, kende in 2008 een groei van 7,7 % en voor 2009 voorspelt men een regressie met 1,8 %. Of Bulgarije, met een groei van 4,4 % en een verwachte regressie van 1 % voor 2009.⁴
- b. De internationale handel: een groot deel verloopt via maritiem transport, een belangrijke bron van inkomsten.
- c. Grote Europese landen, zoals Duitsland en Groot-Brittannië: een belangrijk deel van de toeristen die Griekenland aandoen, is afkomstig uit deze landen. Hun aandeel is niet alleen belangrijk in absolute cijfers, maar ook in het aantal overnachtingen en in de persoonlijk besteedde geldsommen.

Vergeleken met de duidelijke regressie in de industrie en de landbouw, zijn de effecten van belangrijke inkomsten van de Europese Unie tegenstrijdig.

Al deze feiten verduidelijken de diepe weerslag van de crisis op de Griekse economie. Volgens sommige voorspellingen zal de crisis twee jaar duren. Zij zal de bestaande sociale tegenstellingen verscherpen door de toename van de werkloosheid, deeltijdse banen en de uitbreiding van flexibele arbeidsverhoudingen. Volgens de burgerlijke berekeningen is de armoede nu al gestegen, vooral bij ongeveer een kwart van de kinderen, jonger dan 15 jaar, en bij jongeren tussen 18 en 24 jaar.

De armoedecijfers zijn natuurlijk maar een beperkte indicatie voor de tegenstellingen. Deze cijfers laten niet zien dat lonen en weddes niet langer meer aansluiten bij de groei van het indexcijfer van het bbp en bij de verhoging van de productiviteit in een fase van veralgemeende reproductie in Griekenland.

De KKE over de huidige economische wereldcrisis

We verwachten dat de huidige recessie langer zal duren dan de vorige. Daarnaast verwachten we een zwakkere groei in de daaropvolgende fase van heropleving. Maar nog belangrijker zijn de voorspellingen die we voor deze heroplevingfase kunnen doen over de situatie van de arbeidersklasse, van de loontrekkenden in het algemeen en van het grootste deel van de werklozen.

We gaan ervan uit dat de trend van sociale achteruitgang van de voorbije twee decennia zal doorzetten en nog intensiever zal worden. Dit kan enkel voorkomen worden door een ideologische, politieke en organisatorische heropleving van de internationale communistische beweging. Het kan enkel voorkomen worden als de syndicale beweging zich losmaakt van het regeringsbeleid en het syndicalisme zich bevrijdt van de voogdij van het patronaat. Dit betekent ook dat de syndicale beweging zich terugtrekt uit de Europese manipulatiemechanismen (bijvoorbeeld van het EESC⁵ e.d.). Ten slotte zou de werkende massa in de brede zin van het woord zich ideologisch en politiek moeten kunnen losmaken van de misleidende invloed die de sociaaldemocratie uitoefent via nieuwe of traditionele politieke formaties.

De interne tegenstellingen van het kapitalisme en de internationale kapitalistische concurrentie hebben een dergelijk niveau bereikt dat enkel een frontale tegenaanval de verdere verslechtering van de situatie van de arbeidersklasse kan tegenhouden. Tegelijk zien we ook een verslechtering van de situatie van de loontrekkenden, wiens wedde en levensniveau dicht in de buurt komen van deze van de arbeiders, en van de lagere echelons van de middenklasse. Enkel wanneer zij samen de tegenaanval organiseren kan de achteruitgang van hun positie gestopt worden. Valkuilen, zoals het compromis of de consensus, moeten vermeden worden. Een “klassensamenwerking” die zagezegd noodzakelijk is om de crisis te lijf te gaan, moet verworpen worden.

De syndicale en arbeidersbeweging verliezen hun specifieke kenmerk als beweging voor de verdediging van lonen, arbeidsuren enzovoort, als hun leiders akkoorden afsluiten met het patronaat. Dit gebeurde in Griekenland, waar de Algemene Confederatie van de Arbeid (GSEE) een akkoord sloot met de Griekse Federatie van Ondernemingen en Industrie (SEB) om gezamenlijk de crisis aan te pakken.

De arbeidersbeweging en de volksbeweging staan voor de noodzaak hun krachten te bundelen op basis van een duidelijk anti-imperialistische, antimonopolistische en antikapitalistische oriëntatie. In elk land moeten zij hun voordeel trekken uit elk falen en elke onbeslistheid van het burgerlijk bestuur. En dit met behulp van de gepaste ideologische en politieke oriëntatie en organisatorische vastberadenheid.

Op het ogenblik dat de volgende cyclus van de crisis zijn hoogtepunt zal bereiken en de volgende recessiefase eraan komt, zal het beleid van de burgerij geconfronteerd worden met een opeenvolging van onstabiele regeringen. Dit zal de meningsverschillen binnen de Europese Unie nog verscherpen. De ideologische verdedigingsstellingen van het kapitalistisch systeem zullen op hun grondvesten daveren.

Ongelijkheid en tegenstellingen binnen de Europese Unie zijn onvermijdelijk

De huidige economische crisis binnen de eurozone heeft goed en wel de tegenstellingen tussen de lidstaten verscherpt. Dit is duidelijk, zelfs binnen de harde kern van de eurozone. Volgens de evaluaties en projecties van de KKE was dit te voorzien.

Ondanks de verweving van kapitalen, ondanks de gemeenschappelijke strategie tegen de arbeidersklasse, blijft de natiestaat het orgaan dat garant staat voor de economische dominantie van de monopolies. De natiestaat staat ten dienste van de concentratie en de centralisering van het kapitaal en bindt de strijd aan met gelijkaardige processen in andere lidstaten van de Europese Unie.

De kapitalistische ongelijkheid bestaat evenzeer in de fase van veralgemeende reproductie, als in de fase van recessie. Zij komt tot uiting in het algemene productieniveau, in de arbeidsproductiviteit, in de verhoudingen tussen de sectoren, in de lonen en weddes, in het aandeel van export en import van goederen in het bbp, in het in- en uitgaand verkeer van kapitalen.

Deze ongelijkheid weerspiegelt zich in de fiscale situatie van elke staat en in de verschillende bedragen van de overheidsschuld en de overheidstekorten. Ze wordt ook weerspiegeld in de verschillende rentetarieven voor staatsleningen, vastgelegd door de internationale markt op basis van de situatie van elke lidstaat zowel binnen de euro-zone, als binnen het internationale imperialistische systeem.

Het is deze ongelijkheid die het uitstippelen van een gemeenschappelijk fiscaal beleid, zelfs in omstandigheden van recessie, onmogelijk maakt. Dit werd geïllustreerd door de verschillende voorstellen (bijvoorbeeld van Duitsland en Groot-Brittannië) voor het pakket aan crisismaatregelen die moesten genomen worden. Intrestvoeten die hoger liggen dan deze van de Europese Centrale Bank, zijn hiervan ook een uiting.

In verband met het Stabiliteitspact verschilden men van mening of dit eerder naar fiscale flexibiliteit moest overhellen of eerder in de richting van muntstabiliteit. Dergelijke verschillen in standpunt wijzen op het verschil in behoeften van de lidstaten. Ze wijzen niet op een gebrek aan bestuurlijke organen. Al evenmin zijn ze de uitdrukking van de buitensporige macht die de Europese Centrale Bank zou hebben. .

In de actuele omstandigheden van recessie is de ongelijkheid in de Griekse economie scherper tot uiting gekomen dan bij voorgaande fases. De lange termijnproblemen, zoals de openbare schuld, het handelstekort en de stagnering op lange termijn van de industriële productie, worden steeds ernstiger.

Verandering in de krachtsverhoudingen op de internationale markt

De verscherping van de ongelijke ontwikkeling is natuurlijk een veralgemeend verschijnsel binnen de Europese Unie en het internationaal imperialistisch systeem.

De algemene karakteristiek van de waardevermindering van het kapitaal tijdens de crisis is niet gelijkmatig verdeeld over alle staten, sectoren en ondernemingen (privébedrijven of met gemengd kapitaal).

Als gevolg hiervan brengen zowel de recessie als de daaropvolgende fases van stabilisering en heropleving een aantal herschikkingen met zich mee in de krachtsverhoudingen tussen de verschillende sectoren, ondernemingen en nationale economieën.

Belangrijke veranderingen en herschikkingen worden echter lange tijd op voorhand voorbereid. Ze strekken zich uit over een periode die meer dan een cyclus van economische crisis omvat.

De huidige crisis is de kristallisering van wijzigingen in de krachtsverhoudingen die in de loop van de voorbije dertig jaar aan het sudderen waren. Het overspant dus ongeveer drie cycli van crisissen in de meeste hoogontwikkelde kapitalistische economieën. Het laatste decennium kwamen deze veranderingen in een stroomversnelling terecht.

In de periode 1980-2008 overheerste de afnemende tendens van het aandeel van de Verenigde Staten, de eurozone en Japan in het bruto wereldproduct (bwp) overheersen. Het aandeel van China daarentegen is gestegen (met 440 % gedurende de periode 1980-2007). Op deze manier kwam China op de derde plaats, na de eurozone in haar geheel. Ook het aandeel van India en Rusland in het bwp steeg. (Voor 1980-2007: met 110 % voor India en met 19,3 % voor Rusland).

Het aandeel van de eurozone is constant blijven dalen tussen 2000 en 2007 (met 12,8 %). Dit is ook het geval voor het aandeel van Griekenland (met 24 %, wat neerkomt op een verliespercentage dat bijna tweemaal zo hoog is als dit voor de Eurozone). Deze trend zet zich ook door in 2008 en 2009, zowel voor de Verenigde Staten als voor de euro-zone (met inbegrip van Griekenland) en Japan.

Ook al zijn er bepaalde varianten, we zien toch min of meer dezelfde bewegingen in de percentages van het aandeel in binnenkomend en uitgaand kapitaal, bestemd voor directe investeringen. Concreet zagen China, Rusland en India tussen 1980 en 2006 hun respectieve aandeel in binnenkomend en uitgaand kapitaal de hoogte ingaan (met bepaalde schommelingen). In diezelfde periode daalde het aandeel van de Verenigde Staten. Japan kon zijn aandeel in uitgaand kapitaal handhaven. Ondertussen is het aandeel van de eurozone gestegen, zowel voor in- als uitgaand kapitaal. De eurozone bekleedt momenteel de eerste plaats op wereldschaal. Voor Griekenland is het aandeel in het binnenkomend kapitaal tussen 1980 en 2006 gedaald (van 1,22 tot 0,41 %), terwijl zijn aandeel in uitgaand kapitaal is verhoogd (van 0 % in 1990 naar 0,34 % in 2006). Griekenland is in deze periode dus een netto uitvoerder van kapitaal geworden.

Het aandeel in de wereldimport en -export is een andere belangrijke indicator. Tussen 1980 en 2007 stellen we de volgende tendensen vast voor de wereldexport:

- De Verenigde Staten zagen hun aandeel in de uitvoer dalen (van 11,1 % in 1980 naar 8,41 % in 2007), net zoals Japan (van 6,42 % naar 5,13 %). Met enkele schommelingen kon de eurozone zijn aandeel behouden. De eurozone behoudt ook haar eerste plaats (1980: 30,75 %, 1990: 35,05 %, 2007: 29,19 %). Toch mogen we de 6 % vermindering van haar aandeel tussen 1990 en 2007 niet veronachtzamen. Griekenland van zijn kant zag zijn aandeel afnemen (1980: 0,25 %, 2007: 0,17 %).
- Kijken we naar het aandeel van China, dan zien we dat dit een spectaculaire stijging kende van 890 % (1980: 0,89 %, 2007: 8,81 %). China neemt zo ook de tweede plaats in, voor de Verenigde Staten.
- Rusland en India zagen hun aandeel in de export eveneens de hoogte ingaan, maar dit blijft eerder bescheiden (in 2007, Rusland 2,57 % en India 1,05 %).

Voor het aandeel in de import op wereldschaal zien we de volgende trends:

- De eurozone behoudt haar eerste plaats in de invoer, maar met een dalende tendens (1980: 34,28 %, 2007: 28 %).
- Griekenland blijft op hetzelfde niveau, met een aantal schommelingen (1980: 0,51 %, 2007: 0,53 %).
- Het aandeel van Japan ging achteruit (1980: 6,81 %, 2007: 4,41 %).
- Het aandeel van de Verenigde Staten ging dan weer omhoog. Zij staan momenteel op de tweede plaats voor de import.
- Ook het aandeel van China ging omhoog. Zij bekleden momenteel de derde plaats op de wereldranglijst.
- Rusland en India registreren een beperkte stijging van hun aandeel.

Ook privékapitalen of kapitalen van ondernemingen worden herschikt. Het weekblad, de Sunday Times, publiceerde een lijst van de 1000 rijkste personen van Groot-Brittannië. Bij de top 10 van de mensen in deze lijst zag de helft zijn rijkdom in volle crisistijd stijgen met 1,054 miljard euro (+ 43 %). De andere helft van de top 10 kende echter een totaal verlies aan rijkdom van 33,738 miljard euro (-242 %).

Het aantal verlieslatende ondernemingen neemt toe. Toch maken, zelfs in deze recessie, sommige bedrijven nog winst. De winstpercentages liggen soms wat lager, maar ze zijn soms ook gestegen. Dit laatste is het geval bij het Duitse Siemens. In het eerste trimester van 2009 noteerden zij een winst van 1,01 miljard euro. Dit komt neer op een stijging met 145 % in vergelijking met het eerste trimester van 2008. (412 miljoen euro). Hun verkoopcijfers op jaarbasis stegen met 5 %.

In de Griekse economie is het niet anders. In het eerste trimester van 2009 wordt de winst van de acht grootste banken (National, Alpha, Euro-bank, Piraeus, Cyprus, Marfin, Landbouwbank van Griekenland, Emporiki) geschat op 610 miljoen euro. In vergelijking met de 1195,9 miljoen euro van het eerste trimester van 2008 betekent dit een daling met 50 %.

Ook in bepaalde economische subsectoren vinden herschikkingen plaats in het marktaandeel. We zien dat bij de luchtvaartmaatschappijen Olympic Airways en Aegean Airlines. Deze herschikkingen worden nog in de hand gewerkt door overnames. Zo kocht de Marfin Group de luchtvaartmaatschappijen Vivartia en Olympic Airways.

In Griekenland worden momenteel ook een aantal nieuwe fusies van financiële instellingen voorbereid.

Het gaat hier om een duidelijke tendens op de internationale markt. Dit is vooral voelbaar in sectoren die te maken hebben met overproductie, zoals de automobielenindustrie.

In de recessiefase wordt meteen een nieuwe concentratiecyclus voorbereid van in waarde verminderd kapitaal. Zo kan dit kapitaal een nieuwe fase inluiden, waarin het via het productieproces, dat wil zeggen door de uitbuiting van de arbeidskracht, verder van zelf zal vermeerderen.

De uitweg uit de recessie streeft naar bijkomende winsten door de verovering van nieuwe markten. De concurrentie neemt toe, oude regelgevingen worden in vraag gesteld en men stelt nieuwe regels op. Men zal het niet laten profijt te trekken uit omstandigheden die geschapen zijn door de imperialistische oorlogen.

We kunnen deze tendensen als volgt op een rijtje zetten:

- De Verenigde Staten blijven op nummer een voor het bwp. Voor alle andere indicatoren is er echter een verslechtering.
- China kent een indrukwekkende opgang. Toch blijft het wat de productiviteit betreft (per inwoner) over het algemeen achterna hinken.
- De eurozone kon haar concurrentiepositie voor goederen verbeteren. (Griekenland echter niet, ze is er verslechterd.)

- De aanzienlijke verbetering van de positie van China staat in schril contrast met de verslechtering van de concurrentiepositie van de Verenigde Staten en Japan.
- De concurrentiepositie van India en Rusland blijft zwak, maar met een neiging tot verbetering.
- In de positie van Griekenland zit iets tegenstrijdigs. Langs de ene kant gaat het aandeel van Griekenland in het bwp naar beneden.

We zien ook een verslechtering van de export, waarin het aandeel van Griekenland nog zwakker is dan dit in het bwp. Langs de andere kant zien we een verbetering van de positie van Griekenland op het gebied van kapitaalexport.

De index “situatie van de netto internationale investeringen” ten slotte blijft negatief voor Griekenland. (Het gaat hier over de som van de directe, afgeleide en andere investeringen plus de reserves aan buitenlandse deviezen.) In 2008 stond deze op 183,944 miljard euro. We zien wel een vermindering in percentage van het bbp (2006: -83,6 %, 2007: -94 %, 2008: -75,7 %).⁶

Samen met de vooruitgang op het gebied van de andere economische indicatoren die we hier hebben overlopen, kunnen we een aantal besluiten trekken voor de Griekse economie. Sinds Griekenland is toegetreden tot de Europese economische gemeenschap – en in het bijzonder tot de eurozone – ging de concurrentiepositie van de binnenlandse industriële productie (hoofdzakelijk van de nijverheid) achteruit. Maar tegelijkertijd vertoonde de economie een toename van de kapitaalaccumulatie en van de uitvoer onder de vorm van directe investeringen.

Te noteren valt dat onder de duizenden magnaten die een economische activiteit uitoefenen in Groot-Brittannië, tien Grieken zijn. Vier van hen behoren tot de top 100 (D. Leventis, M. Laimos, F. Niarchos, St. Hatzioannou).

Deze gegevens bevestigen de analyse van het 18^e Congres van de KKE: de Griekse economie neemt in het imperialistische wereldsysteem een tussenpositie in en behoudt haar positie als voorlaatste in de eurozone, maar met een stijgende positie op de markt van de Balkanlanden.

Het “verstoorde evenwicht door de overconsumptie” van de kapitalistische ontwikkeling

Sommige theoretici bepleiten de noodzaak van een “nieuw model” voor de Griekse economie. Volgens de indicatoren van de Verenigde Naties voor het levensniveau kende Griekenland tussen 2000 en 2008 een uiterst snelle ontwikkeling. (Griekenland staat op de 24^e plaats, op 175 landen). Deze theoretici benadrukken dat dit enerzijds het resultaat was van een overconsumptie en anderzijds het gevolg van het feit dat de overheid, de huishoudens en de bedrijfswereld zich hebben ondergedompeld in de schulden. Zij beweren dat de mogelijkheden van dit “model” zijn uitgeput. In het nieuw model moet er meer controle zijn, een hogere productiviteit en meer besparing. De voorzitter van de Bank van Griekenland tapt in zijn verklaringen uit het zelfde vaatje.

Deze visie streeft bewust naar een herstel van het kapitalisme in de hoofden van de mensen. De rechtstreekse afhankelijkheid van het banksysteem (hypotheekleningen, verbruikerskredieten en kredietkaarten) en dat wat men een “te grote schuldenlast” noemt (in plaats van “overconsumptie”) zijn kenmerken van het ontwikkeld kapitalisme. Dit wordt duidelijk als we de enorme schulden in de Verenigde Staten bekijken, die de vorm hebben aangenomen van een massaal gebruik van elektronisch geld.

De theorie van de overconsumptie of, omgekeerd, deze van de onderconsumptie, houdt geen rekening met de motieven van de kapitalistische productie. Deze zijn de winst en de toe-eigening van de meerwaarde en niet de productie van gebruiksgoederen om de sociale behoeften te verzekeren. De theorie verzwijgt dat anarchie en ongelijkheid van in het begin aanwezig zijn in de rangen van de kapitalisten zelf. Zij kopen en verkopen onder elkaar goederen die vervolgens in de kapitalistische productie worden gebruikt. Deze theorie verzwijgt dat er ook tussen de verschillende takken van de industriële productie anarchie bestaat.

De anarchie en de ongelijkheid van de kapitalistische reproductie komt eerst en vooral tot uiting in de uitwisselingen enerzijds tussen de kapitalisten onderling op het gebied van de productie van productiemiddelen en anderzijds tussen deze kapitalisten en diegenen die zich toeleggen op de productie van goederen voor onmiddellijk gebruik.

Op een secundair niveau komt de anarchie ook tot uiting in de sfeer van het goederenverkeer van de consumptiemiddelen, in het gedeelte dat te maken heeft met de uitwisseling tussen de gebruiker en de ondernemer. Anders gezegd, de anarchie is hier secundair in die zin dat zij slechts een weergave is van het geringe aandeel van uitgaven aan consumptiegoederen in het inkomen van de arbeidersklasse. De verslechtering van dit consumptieniveau houdt natuurlijk rechtstreeks verband met de graad van uitbuiting.

Tijdens de crisis wordt de groei van de kapitalistische reproductie drastisch ingeperkt.

Tijdens de recessie worden de extreme wanverhoudingen gedeeltelijk en tijdelijk hersteld om een nieuwe cyclus van anarchistische groei van de kapitalistische reproductie in te zetten.

Samenvatting in verband met de crisis

Wat vandaag gebeurt, namelijk de devaluatie van elke vorm van kapitaal (commercieel, financieel) en de devaluatie van de arbeidskracht (als handelswaar), is in het verleden ook al herhaaldelijk gebeurd, voor het eerst in het begin van de 19^e eeuw; het zal in de toekomst opnieuw gebeuren en dit zolang het kapitalisme zal bestaan.

Het onvermijdelijke karakter van crisissen zit in het DNA van het kapitalisme: het is terug te vinden in het dubbele karakter van de waren in de kapitalistische productie, in de anarchie en de ongelijkheid van deze productie en in de tendens om van meet af aan bijkomende kapitalistische winst te realiseren door de introductie van nieuwe, nog meer productieve machines en door de uitvoer van industrieel kapitaal naar landen met goedkope arbeidskracht. Deze factoren verscherpen de tegenstelling tussen kapitaal en arbeid, de tegenstelling tussen het sociale karakter van de productie en de privétoe-eigening van haar producten als gevolg van het privébezit van de productiemiddelen. De jacht op bijkomende winst is determinerend voor de tendens tot daling van de winstmarges.

De kapitalistische economie geeft automatisch aanleiding tot een streven om de kapitalistische reproductie tot het uiterste op te voeren en om enorme winsten te cumuleren. Dit houdt in dat de kapitalistische economie erop gericht is om een vorm van muntspeculatie te verbinden aan de toe-eigening van de meerwaarde die de arbeidersklasse produceert. Er worden enorme winsten gemaakt in de diverse vormen van kapitaal, in het bijzonder in de sfeer van het financieel verkeer (gemeenschappelijke fondsen, obligaties, portefeuilles van financiële instellingen en van financieringsmaatschappijen van de beheersfondsen van het kapitaal, verzekeringsfondsen enzovoort). Deze superwinsten moeten gereproduceerd worden onder de vorm van kapitaal, als waarde die uit zichzelf toeneemt. En dit houdt in dat deze superwinsten opnieuw in het

productieproces moeten komen en nieuwe onderbetaalde arbeid moeten uitzuigen. Ze moeten deze omzetten in waren die via hun verkoop de vorm zullen aannemen van nieuwe winst.

De noodzaak van sociaal bezit en van centrale planning

De bron van de crisis zal enkel drooggelegd kunnen worden door de vernietiging van het kapitalistische privébezit, door het definitief stopzetten van de anarchie van de kapitalistische productie, door de centrale planning van een productie met een proportionele groei, gericht op het produceren van gebruiksgoederen om onophoudelijk te streven naar een betere verzekering van de sociale behoeften.

Enkel door zich te baseren op een socialistische industrie wordt het mogelijk om verandering te brengen in de verdeling van de arbeidskracht, van de productiemiddelen en -materialen en van de sociale rijkdom. Enkel in een socialistische industrie zal men de coöperatieve landbouwproductie kunnen steunen. Enkel dan zal het geld zijn essentie verliezen als vorm van waarde en als middel voor de verdeling van de meerwaarde en zal het speculatief karakter van de Centrale Bank vernietigd kunnen worden.

Dat is de toekomst, een socialistische economie van het volk. Ziedaar het echte alternatief voor de kapitalistische wreedheid.

Men geeft af op deze hoogst actuele eis. De liberale burgerlijke krachten zullen openlijk kwaadspreken van de noodzaak. Maar indirect maken ook de zelfgedeclearerde “socialistische en democratische” krachten deze noodzaak zwart. De eerste historische uitdrukking van deze noodzaak, zoals we die hebben meegemaakt in de Sovjet-Unie, wordt door hen vervormd en als duivels afgeschilderd.

Toch is het een historisch feit: in de jaren 1930 bestonden er twee werelden. Aan de ene zijde stond de kapitalistische wereld, verteerd door concurrentie en crisissen. Aan de andere kant stond de socialistische wereld. Deze wereld werd gekenmerkt door een indrukwekkend ritme van de industriële productie. Maar dat was niet het enige. Daarnaast, en dit was veel belangrijker, kende deze wereld ook een indrukwekkende sociale bloei.

Het is een historisch bevestigde waarheid dat de sociale eigendom en de centrale planning overwonnen zijn omdat de klassenstrijd noch over de kennis, noch over de noodzakelijke kracht beschikte om de afschaffing af te dwingen van elke vorm van privébezit en de uitschakeling van alle bronnen van privéaccumulatie van rijkdom.

De KKE was, is en zal altijd vastberaden blijven in zijn steun aan de rechten en de eisen van de werkers, van de jongeren, van de gepensioneerden, in woord en daad, omdat zij beschikt over een schitterend kompas, omdat zij een strategische koers volgt.

Daarom is zij in staat om coherent en logisch het recht te verdedigen op een fulltime job, op vaste banen, op garanties voor sociale bescherming van de werklozen, op het moederschap, op hogere studies voor studenten die dit wensen. Daarom is zij in staat om de verdediging op te nemen van de syndicale rechten, van het inkomen van de boeren, van de rechten van de kleine zelfstandigen, van de migranten en politieke vluchtelingen. Daarom is zij in staat op te komen voor gratis en uitsluitend openbaar onderwijs; voor gezondheidszorgen en pensioenen, voor milieubescherming en voor de strijd tegen de antivolkse gevolgen van de toetreding van Griekenland tot de Europese Unie en de Navo.

De politieke versterking van de KKE betekent de consolidering van een belangrijke kracht. De KKE is een kracht die in staat is om te vechten voor rechten. Zij is een kracht in het verzet tegen de nieuwe aanvallen van patronaat en regering op de

werkers en op het volk. En evengoed is de KKE een kracht die in staat is om nieuwe verworvenheden af te dwingen. Zij staat ten dienste van de belangen van de werkers en van het volk, vandaag en in de toekomst.

Eleni Mpellou is lid van het Politiek Bureau van de Communistische Partij van Griekenland (KKE).

Noten

1. Dit artikel is een verkorte weergave van het artikel dat in het Engels is verschenen in International Communist Review, nr. 1, oktober 2009. Zie: <http://www.iccr.gr/>.
2. Eurostat Statistics in focus, 18/2009. Zie: http://epp.eurostat.ec.europa.eu/portal/page/portal/product_details/publication?p_product_code=KS-SF-09-018.
3. Rapport van de gouverneur van de Nationale Bank van Griekenland voor 2008, blz. 36.
4. Bron: Bank van Griekenland, blz. 67.
5. Europees Economisch en Sociaal Comité (EESC). Website: http://www.eesc.europa.eu/index_nl.asp
6. Rapport van de gouverneur van de Nationale Bank van Griekenland, blz. 157.